

Torn Curtain (Bag jerntæppet), USA 1966. Prod.: Universal. Instr.: Alfred Hitchcock. Manus.: Brian Moore. Foto: John F. Warren (technicolor). Dekor.: Frank Arriago. Klipping: Bud Hoffman. Musik: John Addison. Medv.: Paul Newman (professor Michael Armstrong), Julie Andrews (Sarah Sherman), Lila Kedrova (grevinde Kuchinska), Hansjörg Felmy (Heinrich Gerhard), Tamara Toumanova (ballerinaen), Wolfgang Kieling (Gromek), Gunter Strack (professor Karl Manfred), Ludwig Donath (professor Gustav Lindt), David Opatoshu (Mr. Jacobi), Gisela Fischer (Dr. Koska), Mort Mills (bonden), Carolyn Conwell (bondens kone), Arthur Gould-Porter (Freddy), Gloria Gorrin (frøken Mann). Dansk distrib.: A/S ASA Filmudlejning. Dansk prem.: 20. februar 1967 i Palladium. Længde: 3510 m - 130 min. (Stopur: 119 min.).

Hitchcocks såkaldte jubilæumsfilm adskiller sig en del fra han umiddelbart foregående film. Den rummer ikke de psykologiske perspektiver eller menneskelige spændinger, som hans senere film. Den er mere begrænset i sit sigte, den holder sig mere på overfladen i sin virkelighedsbeskrivelse. Er den således umiddelbart mere gennemskuelig og mindre motivafdækkende end de foregående film, giver den på den anden side rig lejlighed til at beundre Hitchcocks forbløffende evner som iscenesætter.

Hitchcock har selv rovet, at filmen efterhånden udviklede sig af en række kompromiser. „Universal“ ville have ham til at lave en agent- og spionfilm, fordi det nu var på moden. Hitchcock var selv meget interesseret i at lave en film om et ganske almindeligt menneske, en amatør, der må se sig selv anbragt i en række situationer, som ellers er forbeholdt de professionelle agenter. Dr. Armstrong optræder helt på egen hånd i historien. Han har ikke mandat fra CIA til at spionere bag jerntæppet. Men under optagelsen af filmen gled en række af de scener ud, som skulle give Armstrongs situation et mere alment, næsten tragisk perspektiv. Blandt gruppen af Hitchcock-helte, de uskyldige udenforstående, der brat bringes ind i usædvanlige, ja katastrofale situationer, er dr. Armstrong derfor en af de mere unuancerede.

Filmene indledes dog fængslende nok, og allerede i starten fornemmer man, hvor meget mere „Bag jerntæppet“ ligner Hitchcocks engelske film fra trediverne end de fleste andre film fra hans amerikanske periode. I flere af sine engelske film skildrede han englændere, der befandt sig i komplicerede og farefulde

situationer på kontinentet. Den samme utryghed ved at være omgivet af fremmede og mistænksomme mennesker finder man hos dr. Armstrong, da han kommer til Øst-Tyskland. Det er beundringsværdigt, hvorledes Hitchcock har kunnet indfange og gengive atmosfæren og stemningen i et jerntæppeland. Fysiognomierne er valgt, og den vagtsomme høflighed, den konstante en garde-position, som østtyskerne har over for den vestlige besøger er frapperende overbevisende gengivet. Filmen vil naturligvis ikke behage de østvendte, selv om Hitchcock som sædvanlig ikke blander sig i nogen politisk diskussion. Han skildrer imidlertid Øst-Tyskland som en autoritær stat, set af en udenforstående, der med en oprigtig undren betragter tilværelsen der. De meget seriøse forsvarere af det socialistiske system vil naturligvis finde Hitchcock utilladeligt frivol og overfladisk, når han især hæfter sig ved, at cigaretterne er elendige og kaffen udrikkelig i denne stat, der søger at realisere et socialistisk paradys på jorden. Men Hitchcock har altid haft blik for de betydningsfulde detaljer, og også i „Bag jerntæppet“ er det netop de små ting, der mere illustrerende end de store ubehandlede ting i menneskets tilværelse, demonstrerer, hvordan det er at leve til daglig i et sådant samfund.

Ved at skildre dr. Armstrong som en fremmed i en ukendt og til en vis grad uforståelig verden viser filmen tilbage til de engelske. Men den gør det også i kraft af den humor, som er mere fremtrædende i „Bag jerntæppet“ end i de andre sene film. Skildringen af Gromek som en ganske charmerende skurk får os f. eks. til at tænke tilbage på *Peter Lorre* i den første version af „Manden, der vidste for meget“.

En af de bedste scener, Hitchcock overhovedet har lavet, findes også i denne film, nemlig den scene, hvori dr. Armstrong aflokkes den østtyske professor de afgørende formler. For os andre er disput'en mellem de to videnskabsmænd aldeles ubegribelig, men fantastisk spændende.

Mod slutningen er der nogle sløve pasager, f. eks. er busturen ikke meget vellykket, og visse steder kommer Hitchcock meget nemt om ved at få handlingen videre.

Men man ville nok se nogen anden instruktør få så meget ud af en række kompromiser. Som iscenesætterkunst er „Bag jerntæppet“ i mesterklassen.

Ib Monty.